

ПОКАНА

за участие в конференция
на тема „Религия, образование, общество“

Уважаеми колеги,

Каним Ви да се включите в конференция, посветена на темата „Общество, образование, религия“, организирана от ИЕФЕМ – БАН по повод идеите на част от политическото лидерство на страната за въвеждане на нов учебен предмет, озаглавен „Добродетели и религии“ – заедно и поотделно, като един или като два предмета.

Официално обявената рамка на новата училищна дисциплина предизвиква сериозен обществен отзвук, а реакциите бяха разнопосочни. Оказа се, че гражданството е разделено. Според едни религиите нямат място в основния образователен курс и трябва да се запази в актуалното положение: като свободноизбираем предмет, който може и да не бъде избран, преподаван във формат на история и философия на религиите, залагайки на големите световни религиозни системи без връзка с конфесионалната принадлежност на семействата, към които принадлежат учениците. Други настояват дори тази възможност да не съществува, смятайки, че мястото на религиозното обучение е в неделните училища, организирани от религиозните институции за онези, които желаят да се присъединят. Съществува значима по брой група, за която религиозното образование би допринесло за създаването на добре обучени личности и поради тази причина то трябва да влезе в училище.

Убедени сме, че споделеното планиране на образованието и обществото се нуждае от осмисляне от колкото може повече гледни точки. Нямаме съмнение, че всеки глас трябва да бъде чул – принцип, който сякаш дотук не беше уважен в пълнота от организаторите на дебатни мероприятия по въпроса. Сигурни сме, че въвеждането на промени в учебните програми следва да бъде резултат от дискусии с широко участие и без усещане за непредставеност и несправедливост. Сред съществените участници, чиято експертност следва да бъде изслушана, са преподавателите, директорите и образователните практики, носители на гледна точка отвътре.

Предлагаме следните тематични акценти:

1. Българското образование и мулти- перспективата:

- Религиозното образование на фона на мултиетническата обществена среда в България – традиции и съвременно състояние.
- Религиозно-етическото обучение на фона на балканските мултикултурни отношения между общностите.
- Обучението по „Добродетели и религии“ и въпроса за груповите принадлежности, различни от доминиращата мрежа от идентичностни маркери: етнически, верски, сексуални, расови и други малцинства.
- Религия и интеграция – поле на нови възможности?

- Обучението по добродетели и религии – възможност за преодоляване на стереотипите или шанс за консолидация на своето?
 - Разпознаването, толерантността и признаването като ценности в религията и в преподаването на религиозно знание.
 - Религията и изборът на атеистите.
2. Обучението по „Добродетели и религии“ в контекста на демокрацията и нейните ценности:
- Българската образователна система, гледана като модерна и светска съвкупност, отправена към създаване на осъзнати граждани, ориентирани към личностно надграждане и работа в полза на „общото благо“.
 - Общественият договор и (не?)състоялото се съгласие за позицията на религиозното поле в обществото.
 - Мястото на религиозните убеждения в рамката на обществения дебат – в полето на личното, в публичността или другаде?
 - Религиозното образование и фундаментите на демокрацията – апория или плодотворно допълване?
 - Либерална, консервативна, дясна, лява, центристка или друга – каква мярка е въвеждането на „Добродетели и религии“ в училище? Как тя кореспондира с идеологическата диспозиция на българското общество в перспективата на десетилетие, две, три?
3. Българското образование пред поредния реформен акт – проблеми и решения:
- Необходимостите на българското образование, гледани генерално – (фина) настройка или цялостно преосмисляне?
 - Нужният преход от възпроизвеждане към парадигма на компетентностно ориентирано обучение и мястото на предмета „Добродетели и религии“.
 - Инструментите за създаване на критическо мислене у учениците и моделът, по който образованието по религии и добродетели се вписва в него.
 - Новите възможности, които предоставя религиозното образование – цели и перспективи.
 - Проблеми на образованието и решения, осъществими само чрез обучение по религии и добродетели.
 - Доказателства за успехи и провали на образованието по религии и етика у нас и в чужбина.
4. Религията и мястото ѝ в обществото – исторически и съвременни погледи:
- Религия и общество в исторически план.
 - Образованието по религия – българският опит и практиките зад граница.
 - Социалната мисия на вероизповедните структури в миналото и съвремението.
 - Мястото на религиозните институции в образованието – исторически и днес. Следва ли да полето на техните обучителни роли да бъде разширено и институционализирано?
 - Ролята на Българската православна църква в обучението по религии и добродетели.
 - Потенциалното включване на представители на други вероизповедания в учебния процес.
5. Предметът „Добродетели и религии“ в структурата на образованието в училище:

- Учебните предмети, ангажирани в създаване на критически интелектуален рефлекс, и религиозно-етическото обучение – допълване или прекрояване?
- Научната етика като част от философския цикъл – къде би било нейното място след въвеждането на новия предмет?
- Паметта за човеконенавистните режими и възпрепятствания обществен консенсус по въпроса от позицията на предмета „Добродетели и религии“.
- Зони на взаимодействие, припокриване и възможни конфликти между новата учебна дисциплина и съществуващите.
- Бихме ли могли да смятаме мултидисциплинарното начало в българското образование за удовлетворително? Как би се намерило тук преподаването по добродетели и религии?
- Възможности за включване на новопланирания предмет в органичното дисциплинно единство на хуманитарното знание в училище.

6. Образованието по добродетели и религии в контекста на дигиталната епоха:

- Образованието по предмета „Добродетели и религии“ пред нарастващата нужда от информационна грамотност и подготвеност за опасностите на цифровата среда.
- Оразличаване на религия от религиозна пропаганда – какви са начините, по които предвиждаме това да бъде проведено?
- Религиозно-моралното образование на фона на нарастващия риск от индоктриниране на младите хора и увеличаващите се пристрастия към крайни идеологии като популизъм, комунизъм, фашизъм, нацизъм, национализъм и други.
- По какъв начин обучението по добродетели и религии ще повлияе върху реализацията на младите на пазара на труда?
- Рискове от въвеждането на учебния предмет, посветен на религиозно образование и морал.

7. Процесуалната страна на предмета: учители, учебници, оценки:

- Потенциален преподавателски състав: кого ще сметнем за компетентен да преподава новия предмет? Защо?
- Нуждата (или не) от допълнителна подготовка на учителските кадри за предмета, който дотук не е иман предвид в тяхното образование.
- Учебници и други дидактически средства, автори, авторки колективи, комисии за одобрение.
- Липсата на цифрова оценка като фактор за възприемане на смисъла на предмета „Религии и добродетели“ от страна на обучаваните.
- Проблемът със (свърх)натовареността на учениците и пътищата за неговото адресиране.
- Средства за измерване на ефекта от въвеждането му, използваеми на експертно ниво.

8. (Свърх)институционализацията като решение на проблемите на българското училищно образование:

- Функционира ли според изискванията на обществото базовата образователна институция – училището?
- По силата на коя необходимост държавата поема ролята за моралното възпитание на младежта? Исторически и съвременни аспекти.

- Етическият приоритет на семейната среда и възможностите на институциите да се включат в процеса на изграждането на добродетелите у личността.
- Между задълбочаващата се институционализация на учебния процес и либерализацията му – къде следва да се разположим като общество и как хармонира с тази концепция предметът „Добродетели и религии“?

Изброените формулировки са ориентировъчни, а не окончателна и непроменима рамка на предвиденото събитие. Правото на всеки участник да предложи тема, различна от списъка, е гарантирано.

Конференцията ще се проведе на 17-19.10.2025 г. (петък-неделя) в новата конферентна зала в сградата на ИЕФЕМ – БАН на ул. „Московска“ – 6А. Входът се намира откъм градинката.

Времетраене на докладите – 15 минути.

Замислено е и издаването на електронен сборник със статиите от конференцията, който ще бъде достъпен за безплатно сваляне от сайта на ИЕФЕМ – БАН. Срокът за предаване на текстовете сме предвидили да бъде доволно дълъг – до края на февруари идната година. Планирали сме и да изработим становище относно изучаването на религията в училище от модерна и академична гледна точка.

Срок за предаване на заявки за участие: до 5.10.2025 г.

Резюме на предложението си за доклад и попълнена заявка (формуляр ще намерите в прикачения файл и в обявлението на събитието на сайта на ИЕФЕМ – БАН) изпращайте на адрес: dimitar.atanassov@gmail.com.

Отговор и включване в програмата: до 10.10.2025 г.

Бихме настояли всяко училище да участва с един доклад от 15 минути без ограничение на броя съавтори.

Бихме Ви били признателни, ако изпратите настоящата покана до онези, които намерите за ангажирани с темата на конференцията и способни да допринесат за диалога на организираното от нас събитие.

3.09.2025 г.
гр. София

С почит,
Организационния комитет